

Sygn. akt I ACa 1234/12

I ACz 1562/12

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Cesarz
Sędziowie:	SSA Alicja Myszkowska (spr.) SSO del. Krzysztof Kacprzak
Protokolant:	stażysta Joanna Płoszaj

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2013 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. W.**

przeciwko **Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 sierpnia 2011 r.

oraz na skutek zażalenia powódki od postanowienia z dnia 22 marca 2012 roku

sygn. akt II C 788/10

1. uchyla zaskarżony wyrok i znosi postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością to jest od dnia rozprawy 3 sierpnia 2011 roku i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego;

2. zmienia zaskarżone postanowienie w ten sposób, że oddala wniosek strony pozwanej o nadanie klauzuli wykonalności.

i.

ii. **Sygn. akt I ACa 1234/12**

1.

2. Uzasadnienie

W pozwie z dnia 14 czerwca 2010 roku skierowanym przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W. powódka J. W. wniosła o pozbawienie wykonalności dwóch tytułów wykonawczych w postaci: nakazu zapłaty z dnia 13 października 1998 roku wydanego przez Sąd Rejonowy w Łodzi w sprawie XVIII NG 2145/95 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 24 maja 2000 roku w sprawie X GC 12/00. Jako podstawę faktyczną swojego żądania powódka wskazała przedawnienie roszczeń objętych powołanymi tytułami wykonawczymi.

W odpowiedzi na pozew z dnia 21 lipca 2010 roku strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W dniu 27 lipca 2011 roku J. W. złożyła wniosek o odroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 3 sierpnia 2011 roku i wniosła o ustanowienie adwokata z urzędu.

Wyrokiem z dnia 17 sierpnia 2011 roku Sąd Okręgowy w Łodzi II Wydział Cywilny oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.617 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił między innymi, że w dniu 30 marca 1999 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Łodzi zawiadomił powódkę o zajęciu jej wynagrodzenia za pracę, zasiłku chorobowego oraz wezwał pracodawcę powódki do dokonywania potrąceń na rzecz pozwanego działając na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z dnia 13 października 1998 roku. W dniu 3 listopada 2005 roku Komornik Sądowy zawiadomił powódkę o prowadzonej egzekucji na podstawie wyroku Sądu Okręgowego z dnia 24 maja 2000 roku. Przeciwko powódce wciąż toczy się postępowanie egzekucyjne z nieruchomości wytoczone w dniu 8 grudnia 2000 roku z wniosku pozwanego towarzystwa.

Przy tak określonej podstawie faktycznej, Sąd Okręgowy uznał powództwo za niezasadne. Sąd I instancji wskazał, że podstawę żądania pozwu stanowi art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. Jednocześnie Sąd Okręgowy podniósł, że postępowania egzekucyjne dochodzące należności zasądzonych wskazanymi przez powódkę orzeczeniami są nadal prowadzone a zatem brak jest podstaw do przyjęcia, że 10 letni okres przedawnienia wskazany w art. 125 § 1 k.c. upłynął. O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku odniósł się również do wniosku powódki o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu i wskazał, że na rozprawie w dniu 3 sierpnia 2011 roku Sąd zamierzał rozpoznać przedmiotowy wniosek po ewentualnym odebraniu od J. W. dodatkowych wyjaśnień, natomiast w sytuacji gdy powódka nie stawiała się na wskazany termin rozprawy wniosek nie mógł zostać uwzględniony.

Postanowieniem z dnia 22 marca 2012 roku Sąd Okręgowy w Łodzi nadał klauzulę wykonalności wyrokowi z dnia 17 sierpnia 2011 roku w zakresie orzeczenia o kosztach procesu.

W dniu 6 czerwca 2012 roku powódka wniosła zażalenie na powyższe postanowienie, zaskarżając je w całości i wnosząc o jego uchylenie. Nadto, wniosła o zawieszenie postępowania egzekucyjnego do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia postępowań zażaleniowych w sprawie II C 788/10 oraz o zwolnienie od kosztów sądowych w całości. W uzasadnieniu podniosła, że kwestionuje zasadność samego wyroku, a dodatkowo wskazała, że nie otrzymała odpisu wyroku z dnia 17 sierpnia 2011 roku. Jednocześnie w dniu 6 czerwca 2012 roku powódka złożyła wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji od powyższego orzeczenia.

Postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Łodzi ustanowił dla powódki adwokata z urzędu oraz przywrócił termin do wniesienia apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 sierpnia 2011 roku.

Powódka apelacją zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 sierpnia 2011 roku w całości i zarzuciła w pierwszej kolejności nieważność postępowania poprzez pozbawienie jej prawa do obrony w wyniku nie rozpoznania przez Sąd wniosku o ustanowienie adwokata z urzędu. W dalszej kolejności powódka zarzuciła zaskarżonemu orzeczeniu:

- naruszenie art. 158 § 2 k.p.c. poprzez brak jakichkolwiek rozstrzygnięć merytorycznych sprawy lub powołania się na jakiegokolwiek dokumenty w protokole z dnia 3 sierpnia 2011 roku;
- naruszenie art. 162 k.p.c. poprzez nierozpoznanie zarzutu przedawnienia z urzędu;
- naruszenie art. 212 k.p.c. poprzez brak pouczenia strony występującej bez adwokata o przysługujących jej uprawnieniach;
- naruszenie art. 327 k.p.c. poprzez niedoręczenie odpisu sentencji wyroku co pozbawiło powódkę możliwości złożenia apelacji w terminie;
- naruszenie art. 32, 38 i 45 Konstytucji poprzez pozbawienie prawa do równego traktowania stron, jak również poprzez pozbawienie prawa do dochodzenia roszczeń.

W konkluzji skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji, ewentualnie o merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy przez Sąd Apelacyjny.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Podniesiony w apelacji zarzut pozbawienia powódki możliwości obrony jej praw jest całkowicie uzasadniony, co w efekcie czyni przedwczesnym badanie pozostałych zarzutów naruszenia prawa procesowego sformułowanych w apelacji.

Stosownie do treści art. 379 pkt. 5 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi jeśli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Skarżąca zarzucając nieważność postępowania powołuje się przede wszystkim na nierozpoznanie przez Sąd Okręgowy złożonego przez powódkę wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że nierozpoznanie wniosku o przyznanie fachowego pełnomocnika z urzędu może w określonych stanach faktycznych prowadzić do nieważności postępowania (por. m.in. uzasadnienie postanowienia z dnia 25 kwietnia 2007 r. IV CSK 18/2007, orzeczenie z dnia 16 lutego 1961 r. 4 Cr 251/60 niepubl.). Również zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, z prawa do rzetelnego procesu wynika, iż wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu winien być rozpoznany bez zbędnej zwłoki, a także bez podejmowania dalszych definitywnych w skutkach dla stron czynności procesowych, a w szczególności przed wydaniem merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie (por. m.in. wyrok z dnia 3 lipca 2012 r. Sprawa 28095/08 S. przeciwko Polsce; wyrok z dnia 22 marca 2007 r. Sprawa 8932/05 S. przeciwko Polsce; wyrok z dnia 22 marca 2007 r. Sprawa 59519/00 S. przeciwko Polsce).

Analiza przedmiotowej sprawy wskazuje, że powódka w dniu 27 lipca 2011 roku złożyła wniosek o odroczenie rozprawy wyznaczonej na dzień 3 sierpnia 2011 roku i o ustanowienie adwokata z urzędu. Sąd I instancji na rozprawie w dniu 3 sierpnia 2011 roku oddalił wniosek powódki o odroczenie rozprawy. Przewodniczący zamknął rozprawę, natomiast publikacja orzeczenia została odroczonej do dnia 17 sierpnia 2011 roku. W aktach sprawy brak jest natomiast jakiegokolwiek decyzji Sądu Okręgowego w zakresie wniosku powódki o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. W istocie, Sąd Okręgowy w pisemnych motywach orzeczenia dość lakonicznie odniósł się do złożonego przez powódkę wniosku, wskazując, iż Sąd zamierzał rozpoznać go na rozprawie w dniu 3 sierpnia 2011 roku po uprzednim odebraniu od powódki dodatkowych wyjaśnień, jednakże powyższe nie usprawiedliwia braku wydania formalnego orzeczenia w tym zakresie, co w efekcie pozbawiło powódkę możliwości jego ewentualnego kwestionowania. W tym stanie rzeczy uznać należy, iż uchybienia proceduralne Sądu I instancji niewątpliwie wpłynęły na możliwość działania przez skarżącą w postępowaniu cywilnym, a w konsekwencji została ona pozbawiona możliwości obrony swoich praw. W

konsekwencji powoduje to nieważność postępowania z przyczyn określonych w art. 379 pkt. 5 k.p.c. Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.

W związku z faktem, iż postępowanie przed Sądem Okręgowym w Łodzi zostało zniesione od dnia rozprawy 3 sierpnia 2011 roku, tym samym brak było podstaw do nadania klauzuli wykonalności wyrokowi z dnia 17 sierpnia 2011 roku. W konsekwencji Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone zażaleniem postanowienie z dnia 22 marca 2012 roku w ten sposób, że oddalił wniosek strony pozwanej o nadanie klauzuli wykonalności, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.